

Dispvttatio Inavgvralis Ivridica De Termino Circvmdvcto

Ienæ: Litteris Mvllerianis, [1709]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1002322073>

Druck Freier Zugang

N. K — 2(1.)

- 1) Schoepfer diff: de falsa ratione decidendi.
- 2) - determinationibus juris.
- 3) verbis honoris.
- 4, Wippermann progr: an advocatus labores in causa sua adhibitos ad
expensas adjudicatas referre possit.
- 5, Ziegler diff: de mohatra contractu.
- 6) - donatione inter vivos.
- 7, Reinhard progr: de fidejussionibus clericorum.
- 8, Rivinus diff: de clerico cambiante.
- 9, Senkenberg diff: de testamenti publici origine et sollemnitatibus
extrinsecis.
- 10, Schöpfer diff: de declaratione honoris.
- 11, Schroeter diff: de relaxatione juramentorum.
- 12, Schwarz diff: de ritibus quibusdam formulisque a manumissione
ad S. baptismum translatis.
- 13, Stein diff: de protestatione secreta.
- 14, Stracius diff: de appellationibus a statibus imperii evangelicis ad
imperatorem in causis ecclesiasticis.
- 15, Struo diff: de admodatione, germanice non Kargastau.
- 16, Stryer diff: de rejectione ab actis.
- 17, jure septidui.
- 18, natura matrimonii.
- 19, impugnatione facti proprii.
- 20, casibus in foro contravensis.
- 21, Thomasius diff: de jure circa somnum et somnia.
- 22, Werenberg diff: pactum remissorium majoris partis chirographa-
riorum in concursu creditorum non esse juris romani.
- 23, Wenker diff: de usuris per modum interesse ultra alterum tan-
tum non exigendis.
- 24, Wichmannorhausen diff: de perjurio judiciali.

25, Wildvogel Diff: de jure thalami.

26, termino circumducto.

27, progr: de praeparca Principis subtilitate ad h. b. C. de adv.

divers: judic:

28, Diff: de Deo commissis.

L. N. 7.
DISPUTATIO IN AVGVRALIS IVRIDICA 26
DE
**TERMINO CIR-
CVMDVCTO,**

Quam
ANNVENTE DIVINA GRATIA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO
GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE, MONTIVM,
ANGARIAE, WESTPHALIAEque,
Consensu illustris Ordinis Juridici in ALMA SALANA
P R A E S I D E

VIRO ILLUSTRIS ATQUE EXCELLENTISSIMO
DOMINO
CHRISTIANO WILDVOGELIO,
JCTO,

CONSILIARIO SAXO-ISENACENSI INTIMO, CVRIAE PROV. ET
SCAB. NEC NON FACVLTAT. IVRID. ASSESSORE GRAVIS-
SIMO, ET ANTECESSORE FAMIGERATISSIMO,

Domino atque Patrono submissee venerando,

PRO GRADV

IN VTROQUE IVRE LEGITIME CONSEQUENDO

Publico Eruditorum examini subicit

JOANN. FRIDERICVS SCHWARTZ,

HALLENS. SAX. BARB. REGIM. ADVOCATVS,
D. XXIX. Jul. M. DCC IX. horis ante & pomeridianis.

—
IENAE, LITTERIS MVLLERIANIS.

Ant. H. Commiff. Rudolphi

V I R O
Illustri atque Excellentissimo
D O M I N O
JOHANNI RASCHERO,
J C T O,

Reverendisimi atque Serenissimi Principis ac Domini,
DN. HENRICI DVCIS SAXONIÆ
Ecclesiæ cathedralis, quæ Magdeburgi est,
PRÆPOSITI, &c. &c.
Confiliario, Cancellariæ & Consistorii
Saxo-Barbyensis DIRECTORI gravissimo,

*Domino Avunculo Parentis loco
æternum devenerando,*

DISSERTATIONEM HANC INAVGVRALEM

devotissimi gratissimique obsequiū
pignus, ea, qua par est, reve-
rentia filiali

dat, dicat, consecrat
obsequentissimus ex sorore nepos
J O . F R I D . S C H W A R T Z .

I. N. 7.

PRÆFAMEN.

Ligenti mihi disputandi argumen-
tum, varia subinde, elegantia non
minus quam utilia occurrebant,
quæ ex amplissimo juris campo
delibare licebat, quorumve ju-
cunditatem gravitate mixtam in
bivio constitutus contemplabar;
nullum tamen convenientius vitæ
meæ generi, hoc præfente, inveni. Dum enim ex
laudabili instituto & gratiosa illustris Facultatis iuridi-
cæ concessione, pro Licentiâ summos in utroque iu-
re honores consequendi, edendum aliquod esset eru-
ditionis specimen, in id maxime intentus fui, ut vel
officii mei, quod consulendo & patrocinando absolvi-
tur, haberem rationem, vel genio eruditorum nova
semper appetenti, aliquid darem: Haud enim infici-
andum, res sub manibus nostris quotidie versantes,
faciliores esse iis, quæ nobis vel planè non, vel rarissi-
me obveniunt, ea quoque, quæ novitatis gratiam non-
dum

A 2

dnm exuerunt magis accepta haberi , quam usu trita & jam fere antiquata. Proinde materiam quandam practicam disquisitioni eruditorum subicere mecum constituens , facile , vel de citatione , vel de libello , exceptionibus , litis contestatione , probatione similibusve aliquid conscribere potuissem : verò cum hæc ab aliis ad nauseam usque decies centiesque pertractata viderem , hoc de *Termino Circumducto* thema , à nemine , quod quidem scio , huc usque speciatim traditum , assumpsi. Plenam equidem & omnibus numeris absolutam tractationem hic frustra expectabit benevolus lector , cum partim prolixitas ob connexitatem aliarum materiarum , quæ integris jam extant voluminibus , partim penuria temporis mihi concessa obstet , æquum nihilominus hac de re humillime expeto iudicium. Series vero hujus materiæ duobus capitibus constabit , quorum prius aget de *Termino* in genere , posterius de *Termino Circumducto* in specie. Faxit Deus feliciter!

C A P V T I.

De

Termino in genere.

§. I.

Methodo huc usque recepta insistens , & ut ordine procedamus , prius verborum , quæ vim faciunt intellectui & omnia turbant , teste Bacone de Verulamio , *Nov. orig. L. 1. §. 43.* habenda est ratio , tunc

tunc vel maxime, quando ea gaudent ampliore significatu. Originem itaque (vulgò etymologiam) Termini si spectemus, derivatur, secundum Varron. *L. 4. de Ling. Lat.* à *Terendo*, quod partes terræ, sc. limites agrorum terantur propter iter: quem tamen exinde notat Calvinus *Lex. Jurid. hac voce*, dicendo: Ineptam hanc esse derivationem, cum græcè dicatur *ἴσχυς*, sicque eum elegisse præ latina græcam derivationem.

§. II.

Majorem afferet utilitatem varia hujus vocis acceptio, &, quænam illa hujus loci sit, indagatio. Longe vero lateque hæc patet, & vel denotat (1.) Deum tutelarem finium agrorum, apud antiquos, qui solus Jovi cedere noluit, teste Ovidio *L. 2. Fastor.* ita scribente:

Termine, sive lapis, sive es defossus in agro

Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes.

Unde *Terminalia* dicta, quibus termino sacra fiebant. (2.) significat terminus proprie limitem sive finem, qui agrum, ab agro inter confines dividit, sive hoc fiat lapide, sive arbore, germ. *Marck Steine / Grenz Steine / Håg-Säulen / Grenz-Säulen*. Hicque significatus in jure nostro est frequentissimus, præcipuè circa actionem finium regundorum occurrens, ob terminum motum vel casu, vel errore, vel dolo; quorsum tendit Pandectarum *Liber XLVII. Tit. XXI.* cui Rubrica, de *Termino moto*. Sumitur hinc Terminus per translationem (3.) pro quovis rei fine; sic nomino finem diei vel anni, Terminum diei vel anni; hicque significatus non est alienus à principiis juris nostri, quippe Justinianus

A. 3

Justinianus

stinianus Imperator §. 2. *f. de satisd.* jubet, reum permanere usque ad *terminum Litis*, sive ad sententiam definitivam, qua mediante, finis liti imponitur. (4.) Vox Termini propria etiam est Logicis, denotans vocem ex instituto aliquid significantem, vel secundum Aristotelem *Lib. 1. prior. analytic. c. 1.* quod Terminus sit is in quem resolvitur propositio. Hinc ille syllogismus communiter falsus audit, qui constat quatuor terminis. (5.) Terminus ab artificibus usurpatur pro vocibus artificiales singulariter exprimente, cui nomen *Termini technici*. (6.) denotat tempus aliquod certum, quod vel ut terminus *à quò*, seu initium, vel ut terminus *ad quem* seu finis consideratur. (7.) Denique sumitur pro certo tempore, partibus litigantibus in iudicio comparendi & agendi causa præfixo, quæ significatio potissimum hujus est loci. De Synonymia Termini parum erit dicendum, cum vocabulum Termini sit simplicissimum, usitatissimumque, vetulis etiam, quoad hunc significatum, cognitum, ita ut vix opus habeamus, ope aliarum vocum hanc clariorem reddere, nisi velis Terminus vocare, diem judicalem præfixum, vel quod rarius, instantiam, pro tempore exercendi iudicii. *Calv. Lex. Iurid. voc. Instantia.*

§. III.

Visa sic appellatione nominis, ad rem ipsam ut paulo propius accedamus, opus est: ubi primo statim sese offert definitio, quam potius descriptionem nominare placet, cum omnis definitio in jure dicatur periculosa. *l. 202. de R. f.* & hanc præeunte Blumio *Proc. Cam. Tit. 66. n. 2.* mutatis quibusdam trado: quod sit certum

certum temporis spatium, partibus litigantibus ad agendum in iudicio præstitutum. Ubi sciendum, hoc loco vocabulum agendi, sumi in latiori significato, ita ut non solum Actoris persecutionem & actionem in iudicio, sed & exceptiones & defensionem Rei comprehendat: nam qui se defendit etiam agit, & Reus excipiendo fit actor. Agitur vero in iudicio vel civiliter, vel criminaliter: unde iudicium aliud criminale seu publicum, aliud civile seu privatum dicitur. Illustr. D. Stryk. *Introd. ad Prax. cap. 1. §. 9.* Carpz. *Proc. Tit. I. art. 4.* Inde Terminus dividi posset in criminalem & in civilem, qui ultimus subsequenti inservire poterit scopo. Civile hoc iudicium est ut plurimum, vel primæ, vel secundæ instantiæ, ubi scil. quis non statim coram omnium supremo, sed subordinato iudice agit, hinc termini primæ & secundæ instantiæ veniunt attendendi. Porro expediuntur quædam coram iudice qua tali à partibus litigantibus, ob rem controversam; quædam ob rem non controversam; non etiam à partibus litigantibus, coram iudice qua tali alias incompetente. e. g. Insinuatio donationis, testamenti factio. Struv. *Jurispr. For. L. 4. T. 4 §. 6.* Hinc terminum alium possemus dicere iudiciale, alium extrajudiciale: alium voluntarium, alium necessarium. De priori hoc loco nobis est sermo.

§. IV.

Causam efficientem remotam Terminum, ponimus principem, vel magistratum, jus condendi ordinationes processuum judicialium habentem, qui, motu rixis & controversiis ex prava omnia habendi concupiscentia

piscencia ortis, tanquam iuris & iustitiæ conservator,
 hoc modo defraudationibus atque injuriis obviat, judi-
 cibusque sibi subditis injungit, ut partibus petentibus
 certum diem præfigant, quo comparere & agenda age-
 re teneantur, non solum ubi viget ius civile, sed &
 saxonicum. Hujus Terminum tanta est necessitas, ut hoc
 omisso, desinerent iudicia, evanesceret ius, recederet
 iustitia. Hinc videmus ordinationes processuum iudi-
 ciales tam serio iudicibus injungere citationem, cujus
 inter alia requisitum necessarium est, Terminum præ-
 fixum habere Carpz. *Proc. T. 7. art. 2. n. 5.* Egit hoc post
 alios Serenissimus Elector. Sax. *Ord. Proc. Jud. Tit. 4. §. 1.*
 verb. auch darneben einen rechten legalen terminum seine
 Nothdurfft zu bedenden &c. Cui respondet *Ordinat. Jud.*
Magdeburg. cap. 20. verf. eine gewisse Zeit in sich begreifen.
 Concordat cum hac *Ord. Proc. Isenacens. T. 3. §. 5.* verb.
 auch ein gewisser termin. Possemus plures addere, verum
 his allatis facile constabit, causam termini esse Latores
 ordinationum processus iudicialium.

§. V.

Causam efficientem proximam, quoad præsens in-
 stitutum, statuimus vel legem, vel hominem. Lex,
 quæ terminum & ejus quantitatem immediate præfi-
 git. Blum. *Proc. Cam. T. 66. n. 3.* Hic a personis iudici-
 um constituentibus, in præjudicium alterius non potest
 immutari v. c. prorogari: specialiori nomine vocatur
Terminus legis; qualis est de jure saxonico & magdebur-
 gico decendium interponendæ Leutationi præfixum.
 Illustr. Dn. Stryk. *Introd. ad Prax. cap. 23. §. 24.* Carpzov.
Process. Tit. 17. art. 3. n. 1. Hoc tempus est de forma
 Leute-

Leutationis, sine qua hæc non potest subsistere, Carpz. *l. c. num. 5.* currens a momento ad momentum. Carpz. *l. c. n. 7.* Ejusmodi terminus jure saxonico quoque est spatium impetrandæ citationis ad prosequendam leutationem, sex scilicet septimanas triumque dierum, a die leutationis interpositæ præstitutum, quod nisi observetur, leuteratio erit deserta. Carpz. *l. c. n. 25. 27.* Tales legis termini sunt porro tempora appellationis interponendæ, introducendæ, justificandæ, tam jure civili, quam saxonico, itemque tam magdeburgico, quam camerali præfixa; atque hoc ultimum, decendium quidem interponendæ appellationis, triginta vero dies requirendorum actorum, quadrimestre porro spatium insinuandæ, & semestri introducendæ requirit. Blum. *Proc. Cam. T. 66. n. 3.*

§. VI.

Inter causas efficientes termini proximas non inconvenienter retulimus homines; per quos intelligimus personas judicium principaliter constituentes, quales sunt judex, actor & reus, *l. 62. ff. de Judic. l. 13. C. eod.* quæque termini quantitatem, secundum proprium arbitrium constituunt; inde non immerito terminus hic *arbitrarius* denominatur. Blum. *l. c. T. 76. n. 4.* Judex præfigit terminum ad partis, sive actoris, sive provocatoris, rei instantiam de adversario citando; quam citationem non proprio motu decernere potest, alioquin est nulla: Carpz. *T. 7. art. 1. n. 28.* Herold. *observ. c. 36. n. 80. 82.* Hocque facit ex officio, quod impertire imploratus tenetur, vel a priori, per modum præcepti,
B
inde

inde *terminus præfixus*, qui hodie utilitissimus: vel saltem per modum concessionis & complacentiæ, a posteriori, quando parte adversa petitum terminum non admittente, factaque ad istam petitionem submissione, præfatum terminum aut in totum concedit, aut pro parte coarctat, qui nomine *termini admissi* venit in camera Imperii. Blum. l. c. T. 76. n. 7.

§. VII.

Actor & reus terminum quendam sibi ipsis interdum præfigunt, quod per compromissum fieri solet, ad lites eo citius finiendas; maxime in disputationibus attestationum, quibus is, contra quem probationes susceptæ, illas excipiendo impugnat, alter vero uberior deducit ac defendit: Carpz. Proc. T. 15. Quæ etsi quidem non sint de substantia processus, iustitiam tamen promovent, quando fortasse aliqua adhuc deesse vel nondum deducta arbitrantur partes. Herold. observ. c. 59. n. 2. 3. atque tunc ipsi litigantes terminum, quo jura sua proponere, & attestata disputare velint, ponunt, cui conventioni standum nec ab ea recedendum. Carpz. l. c. art. 2. n. 3. Comprobat hoc *Ordin. Cur. Prov. Sax.* de anno 1653. c. 26. vers. So wird hiermit geordnet / da sich hinfort / zu wieder den aufgerichteten *Compromiss*. &c. imo, partibus non compromittentibus, serenissimus Elector Sax. terminum certum præfixit, sex nempe septimanarum, ita ut disputationes vicibus alternis, excipiendo, replicando, duplicando & triplicando, interjecto semper spatio sex septimanarum, proponi debeant, qui terminus hoc respectu merito inter *terminos Legis* §. 5. traditos connumeratur.

§. VIII.

Finis termini varius est, tam ex parte iudicis, quam actoris & rei, itemque tam remotus quam proximus, isque dependet ex intentione litigantium. Finem quem iudex generaliter & remote intendit, est iustitia ejusque administratio, quam omni tempore pro scopo habet, vel saltem habere debet; cui accedit officii sui ratio, quippe quod imploratus semper impertire tenetur, nec non autoritatis judicialis, ex obedientia partium in comparando & agendo, proveniens conservatio. Porro quemadmodum actiones ad jus quod cuilibet debetur persequendum, propositæ sunt, *pr. I. de action.* ita actor termino vel præfigendo vel præfixo intentus, nihil aliud pro fine habere poterit, quam persecutionem juris, quod sibi debetur, in quacunque iudicii parte: Et sicut reus aggresso assimilatur, cujus intentio non est alia, quam aggressoris ictus elidere, sic ejus nullæ aliæ futuræ erunt cogitationes, maxime si iustitiæ causæ confidat, quam intentionem actoris annullare, seque contra illius invasiones tueri, proinde terminus respectu rei, pro scopo habet ipsius defensionem.

§. IX.

Specialis, isque primarius & communis, tum iudicis tum actoris finis, est comparitio in termino, vel in persona, ut vulgo loquuntur, vel per mandatarium legitimum, hoc est mandato sufficienti instructum, qualis non est, habens mandatum generale, si compareat in termino, quo ea expedienda sunt, quæ speciale exigunt mandatum: id quod accidit, quoties magnum

mandantis seu principalis subest præjudicium. Carpz. T. 5. Art. 2. n. 46. 49. unde Illust. D. Stryck. l. c. c. 10. §. 3. cautelam suggerit, ut, si quis mandatum caute conscribere velit, actus quosdam speciale mandatum requirerentes exprimat, subiecta clausula generali *arg. l. 4. §. 4. ff. si quis caution.* sic enim mandatum generale quoad actus expressos, speciali mandato æquipollere dicitur. Exigunt hanc legitimationem verba citationibus in Cur. Provinc. Jenensi inferi solita: *Daß ihr vor euch / oder durch einen hierzu gnugsam Bevollmächtigten unausbleibend erscheinet.* Porro specialis finis termini est expeditio agendorum, ob quæ terminus est præfixus. Agenda illa in termino, constituunt termini objectum, quod varium & multiplex pro ratione circumstantiarum processus & iudiciorum esse potest. Vel enim partes versantur in processu ordinario, circa solennem litis contestationem, & tunc litis contestatio est objectum illius termini: vel circa probationem occupatæ sunt, aut circa iuramentum, publicationem, attestationum, sententiæ, executionem faciendam: itemque circa leutationem prosequendam, appellationem introducendam, vel iustificandam, & omnia hæc objectum termini constituunt. In processu quoque summario termini objectum est vel responsio ex parte rei, vel narratio ex parte actoris, vel probatio, vel denique sententiæ pronuntiatio, quæ omnia nec in processu summario omitti possunt. Et quodnam aliud termini processus executivi erit objectum, quam recognitio vel jurata confessio instrumenti. Ex quo consequitur cuncta hæc citationi necessario esse inferenda,

ut paratus quis possit accedere, id quod fieri nequit, si citatus ignoret, quid sibi sit agendum. Non enim termini finis solum est comparitio, sed & expeditio agendorum, ad quam præmeditatus & paratus quis venire debet. Hinc videmus citationibus emissis semper hæc, inter alia, inserri verba: *zu erscheinen geschickt/ euch einzulassen und zu antworten/ vel: die begehrten documenta zu ediren/ und nebst denen die allbereit producirt/ zu recognosciren.*

§. X.

Ad formam & essentiam termini, inprimis iudicialis, qui nostræ est observationis, requiritur tempus aliquod, vel præfigendum vel jam præfixum, utpote sine quo ne concipi quidem poterit terminus. Tempus autem præfigatur a iudice: necessum est, partibus litigantibus quatenus litigant. Etsi enim litigantes alias a magistratu citari possint, ad aliud quoddam negotium, attamen tunc non esset terminus præfixus in nostro significato, sed in latiori illo, ubi terminus quodlibet tempus denotat. Hinc & causa comparendi in citatione est exprimenda, ut constet partibus, an propter litigium, an alia de causa comparere debeant, atque hinc an terminus sit iudicialis an extrajudicialis. Nec locus facile in citatione & præfinitione termini omittendus est, vel specialis, vel saltem communis & alias notus, veluti, an gewöhnlicher Gerichts-Stelle/ quod si non fiat, contumacia partis emanentis tuto accusari nequit: namque si causa etiam fatua a dolo & poena ejusdem excusat, *l. 12. §. 3. ff. de liber. caus. l. 47. §. 7. ff. de furt.* quidni hoc quoque illud efficeret ignorantia

stantia loci, in quo iudicium habetur? censente ita.
 Carpzovio *Proc. Tit. 7. art. 2. n. 36.* Et tempus qui-
 dem debet esse certum, idque vel collective, vel distri-
 butive: Distributive, quando certus dies exprimitur,
 v. g. 25. dies mensis Junii: Collective vero, quando
 certum spatium plures dies continens praefigitur, e. g.
 quatuor septimanarum, binnen 4. Wochen / Ausgangs
 der Erndte. Illustr. Dn. Stryk. c. 4. §. 14. Ludov. *Proc. C. 10.*
 §. 15. Et hoc ultimo casu quilibet dies potest fieri ter-
 minus. Necessariam vero esse hanc certitudinem tem-
 poris, formulæ citationum satis superque demonstrant,
 cum non solum diei, sed & mensium, imo septimana-
 rum in illis fiat mentio, e. g. laden auf euch den 26. Julii,
 wird seyn der Freytag nach dem achten Sontage Trinita-
 tis. Hoc tempus durat usque ad sextam pomeridianam,
 tota enim dies cedit citato. Berlich. *P. 1. C. 17. n. 80.* li-
 cet in Saxonia id restringatur ad horam quartam pome-
 ridianam. Svwendend. *ad Fibig. p. m. 148.* Ludov. *Proc.*
Civ. c. 10. §. 16.

§. XI.

Terminus hic, ut notificetur partibus litigantibus,
 necessum est. Et quidem actori, non mediante solen-
 ni citatione, quippe qua non opus hoc in casu, cum
 ejus intersit comparere; sed per memoriale citatori-
 um, quod germanice vocatur ein Dencf. oder Tage-
 Zettel / veluti sancitum in *Ord. Apell. Elect. Sax. rubr. von*
Ausbringung der Ladung §. desgleichen / vers. dem ersu-
chenden Theil aber / wenn er gleich zur Stelle wäre / ein
sonderlicher Tage-Zettel gegeben werden. Ludov. *l. c. c.*
10. §. 10. Carpz. *l. c. T. 7. art. 1. n. 30.* Reo vero praefixus
 termi-

terminus notificatur, insimulque is ad hunc solenniter citatur, quæ citatio est vel realis, vel verbalis: Verbalis iterum alia nuncupativa, in causis vilioris momenti aut non adeo arduis usitata, da einer mündlich durch den Knecht gefordert wird / auf den und den Tag zu erscheinen; qualis nuncupativæ species in Camera Imperiali in causis contumaciæ videtur esse usitatum proclama; quod est citatio partis contumacis ad instantiam partis obedientis a iudice decreta & a Pedello facienda, vulgo das Ruffen / Blum. l. c. T. 66. n. 25. Alia citatio est literalis, quæ ut plurimum in ordinariis obtinet processibus. Varia hujus citationis requisita discutere hic animus non est, cum multa, si non omnia, sparsim jam in hac ipsa dissertatione inveniantur, sufficiat tamen breviter ea recensere. (1.) Præmittitur nomen judicis citantis, ut constet de illius competentia. (2.) Nomen utriusque litigantis, nosse enim debet citatus, cum quo lis instituenda, ne elidatur ipsius exceptio: Tibi non competit actio. (3.) Causa, ob quam citatio decreta, debet enim comparere paratus reus, neque actori liberum est, quamlibet causam assumere; (4.) Locus fori, nisi forum sit notorium. (5.) Temporis expressio. (6.) additur quid ibi faciendum sit. Illustr. Stryck. l. c. c. 4. §. 13. Effectum termini late hic deducere, non erit erit, ex causa enim finali supra tradita is elucescit, quam si quis obtinuerit, effectus jam adest. Hic non incommode quari posset: an terminus præfixus operetur præventionem? an inducat litis pendentiam? an perpetuet jurisdictionem? an rem faciat litigiosam? Verum cum hæc omnia ipsa

ipsa citatio operetur, soli termino illud adscribi nequit. Herold. *observ. c. 36. n. 155. seqq.*

§. XII.

Restant contraria termini, in annullatione ejusdem consistentia, quando sc. ex termino praefixo fit non-Terminus & is effectus destituitur, sicque tempus juridice non physice redditur nullum. Vario id potest accidere modo, sive spectes utramque, sive alterutram litigantium partem, dum ea quae agenda in termino erant, non agunt, vel plane emanent, quod jure saxonico impune reo conceditur, si citatio non contineat terminum legalem. Ad legalitatem vero termini requiritur, ut reo ad comparandum concedantur sex septimanae tresque dies, secundum *Ord. process. Elect. tit. 10.* cujus haec sunt verba: Daß ihm die citation gebührlichen *insinuiret* / und er von Zeit an solcher *insinuation*, die vollkommene Sächsishe Frist / als 6. Wochen und 3. Tage gehabet habe / sonst aber und do hier an ein Zweifel / oder der *Terminus legalis* nicht vollkommen &c. Ab hac non aliena est *Ord. Proc. Isenac. T. 3. §. 5.* Auch ein gewisser *Termin* so von der Zeit der Überlieferung oder *insinuation* an / eine völlige Sächsishe Frist von 6. Wochen und 3. Tage in sich habe / anberaumer. Aliter non-nihil res sese habet secundum Magdeburgensem *Ordin. Proc. de anno 1686.* (cui non contradicit renovata illa, de anno. 1696.) in qua *Tit. 20. §. 2.* haec invenio verba: Es sollen aber die *Citationes* in allen *Processen causam citationis*, und von Zeit der *Insinuation* regulariter an die Eingefessenen / eine 3. oder 4. wöchentliche / an Auswärtige aber nach Erwegung der Entfessenheit / eine oder doppelte Monats-

nats-Frist in sich begreifen. Terminus vero hic saxonius legalis non indistinctim in omnibus causis debet concedi, sed dependet in quibusdam ab arbitrio iudicis, prout clare innuunt verba prædictæ *Ord. Proc. Isenac. l. c.* Es sey denn *in causa summaria* oder *Injurien*. Sachen/ oder wo sonst *in mora periculum*, welchen fals/ wie auch bey denen folgenden citationen/ so wehrenden processer gehen/ der Termin *in arbitrio Judicis* stehet. Unde simul patet, hoc spatium legale exaudiendum esse tantummodo de citatione primi termini, itemque de causis, lis pro affirmative contestata, reus pro confesso & convicto, aut documenta pro editis & recognitis sunt habenda, ut &, si pars ab exceptionibus, probatione, demonstratione, aut documentis præcludenda, vel etiam quando ipsi perpetuum imponendum est silentium. Rivin. *Specim. Except. for. dilat. c. 13.* ubi benevolus lector inveniet casus, quibus hoc spatium sex septimanarum & trium dierum in primo quoque termino denegatur reo, sicque terminus non comparendo a reo annullatur. Tanta vero hujus termini legalis existit necessitas, ut unusquisque diei defectus citationem & consequenter terminum reddat nullum, adeoque reus non comparens pœnam contumaciæ minime incurrat. *Proc. T. 7. art. 2. n. 50.* Incipit vero, ut ex præcedentibus jam constat, terminus legalis currere a die executæ & insinuatæ citationis, non computato die factæ insinuationis: unde si dies termini juridici incidat in ultimum diem temporis in citatione præfixi, quæritur: an tunc terminus habendus sit pro nullo? Quod utique affirmandum, quia citatio non plene continet spatium

C

sex

sex septimanarum ac trium dierum. Carpz. *l. c. n. 52.*
 Herold. *observ. c. 36. n. 96.* Quid autem si ille dies, ad
 quem quis est citatus, non sit juridicus? dicendum,
 talem terminum ipso jure annullari, præsertim si in fe-
 rias divinas, vel humanas necessarias incidat, neque
 clausula de comparando die sequente, si illa dies non
 fuerit juridica, haud sit addita. Illustr. D. Stryk.
l. c. §. 14. Causa igitur annulationis consistit, vel in
 non comparando, vel in non agendo ea quæ agenda
 incumbunt litigantibus, idque ex parte tum actoris
 tum rei; & hoc iterum vel ex intentione eorundem,
 vel præter intentionem emanentis, puta si quis pro-
 hibitus fuerit impedimentis legitimis; vel comparen-
 do quidem, elisione tamen termini, opponendo scil.
 exceptionem termini angustii, quo probato, reus acto-
 ri respondere non tenetur. Cæterum annullatur non-
 nunquam terminus, voluntate utriusque partis, vel
 prorogando eum, vel circumducendo, de quo sequen-
 ti capite pluribus agetur.

CAPVT II.

De

Termino Circumducto in specie.

§. I.

Tut termini circumducti in foro subinde fre-
 quens fiat mentio, pauci tamen rerum juridica-
 rum scriptores hoc argumentum separatim tra-
 ctant,

stant, ideo nemo mihi vitio vertet, si de termino circumducto acturus, simul ipsius circumductionis vocabulum propius considerem. Sciendum itaque, quantum ex scriptis Jctorum hac de re agentium colligere licuit, terminum circumductum sumi tam *formaliter*, pro ipsa circumductione ejusque requisitis necessariis; quam *effective*, pro eo, quod circumductionem sequitur; quorum utrumque considerabimus. Ordine vero ut iterum procedamus, non abs re erit, methodum capite anteriore coeptam continuare, atque circumductionis, quoad nomen prius dare explicationem.

§. II.

Circumductionem ex præpositione *Circum* & verbali, *Ductio*, esse compositam, quilibet facile intelligit. Ipsa vero præpositio *circum* in primis prædicatur de loco, nonnunquam de tempore; imo dictionibus quibusdam apposita, singularē aliquam figuram indicat, scilicet rotundā, orbicularem vel circularem: Sic cum dico: *Circumstant aliquem*, non possum non, quin mihi imprimam singularem aliquam stationis figuram circularem, ita, ut vel solo auditu de hominum in loco præsentium situ judicare valeam; & sicut circumstantium plures intelliguntur, ita unus saltem adstando indigitatur. Duci quoque quis potest in longum, in latum & profundum, antrorsum retrorsumve, sine denotatione qua figura ductus fuerit: præpositione vero *circum* apposita, statim colligere possum, ductum fuisse circularem.

§. III.

Vocis verò & hujus, cum non una eademque sit significatio, sed modo propria modo impropria, quænam

nostræ circumductioni competat, apprime videndum. Proprie itaque sumitur, pro ductione alterius in orbem, & illum dicimus circumducere, qui ducitur in circulum, quod Germani bene exprimunt per *Führen*: sic loquitur Plautus: *Aliquos mitte circumducere exercitum*. Improprie vero & metaphorice, circumductio apud oratores, denotat (1.) amplificationem orationis & copiam sermonis, opponiturque a Quintiliano *L. IX. c. 4* paucioribus verbis. (2.) Deceptionem & defraudationem significat, ut idem sit aliquem circumducere, ac decipere, qua voce idem Plautus utitur in *Capit.* dicens: *Nec pueri suppositio, nec argenti circumductio aliquid valet*, & alibi: *Te velle amantem argento circumducere*. (3.) Sumitur maxime in jure nostro pro inductione, deletione, abolitione, abrogatione: sic circumduci dicitur causa *L. 6. C. quomod. & quand. iud.* ubi Imperatores Valerianus & Gallienus, *Si praeses*, inquit, *quasi desertam ab adultis tuis causam appellationis, qua ab adjutore suo facta fuerat, circumduxit eo tempore, quo adulti curatores non habebant, repetitus notionem suam exhibebit*. Eo quoque sensu cognitionis circumducenda fit mentio, in *l. 27. §. 1. ff. de liber. caus.* utrum sc. quis malit cognitionem circumdici, an audita causa sententiam proferri. Porro circumduci edictum dicitur, *L. 73. ff. de Jud. verbis*: *Quod si is qui edictum impetravit, absit die cognitionis, is vero adversus quem impetratum est, adsit, tum circumducendum erit edictum peremptorium*: & paulo post *§. 2. ead. L.* *Jctus ait: Circumducto edicto videamus an amplius reus*.

us reus conveniri possit. Quomodo Galli hoc exprimant, vide sis apud Godofred. *dicto text. lit. m.* De actis denique circumductis loquitur l. 45. pr. ff. de re judic. sequentem in modum : *Acta apud se habita, si partes consentiant, & judex hoc permiserit, potest jubere ea die circumduci.* Hic significatus certo modo praesenti videtur convenire circumductioni, quod ex ulteriori deductione clarius constabit. Verba idem significantia de novo proferre non duco necessarium; praecedentia enim jam dum satis superque Synonymiam hujus vocis demonstrant; ere potius erit, rei ipsius suscipere explicationem.

§. IV.

Initium faciamus a divisione circumductionis, quae postea constituer definitionem termini circumducti. Dividimus vero circumductionem in veram & analogam, unde terminus quoque circumductus vel verus est vel analogus. Veram nominamus circumductionem, quando utraque parte litigantium contumaciter emanente, vel una quidem comparente, sed alterius contumaciam non accusante, ea a legibus compensata & condonata habetur, sicque terminus circumducitur effective i.e. annullatur. Causam itaque efficientem non aliam statuimus, quam legem in latiori significato, ut omnes ordinationes processuum judiciales comprehendat. Maximopere enim Superioribus incumbit eo prospicere, ut lites quam citissime finiantur, & omnes litigandi occasiones praeripiantur, hinc non poterat non fieri, quin legislatores saluberrime constituerent, partibus in termino non comparentibus

una alterius contumaciam non accusante, ea habeatur pro remissa & abolita, ita ut termino præterlapso, sive ab actore sive reo, alterius accusari nequeat.

§. V.

Hæc quæ de termino circumducto dicta sunt, satis superque corroborant variæ ordinationes processuum judiciales, e quarum numero primo loco ponendam magdeburgicam censeo de anno 1686. cap. XXII. rubric. wie wider die ausbleibende Partheyen zu *procediren* §. 5. ubi expresse parte utraque vel per se vel per alios non comparente, terminus dicitur circumductus. Verba ejus ita sonant: Würden auch beyde Theile/ oder deren Anwâlde / ungehorsamlich ausbleiben / sol der *Terminus pro circumducto* gehalten werden. Idem confirmat renovata anno 1696. hujus provinciæ ordinatio, c. XXII. §. 1. hisce verbis: Würden beyde Theile oder deren *Mandatarien* und Anwâlde/ohne Abkündigung der Tagesarth / ungehorsamlich ausbleiben/ ob sie auch gleich sich verglichen / selbige auf eine andere ihnen beliebige Zeit abzuwarten / sol der *terminus pro circumducto* geachtet / (superaddita insuper multa) und iede Parthey oder deren *Advocatus*, so schuld dîßfalls hat / um 10. Thaler bestraffet werden; Ubi non possum non nuperime ab amico quodam relata apponere, ordinationem scilicet judicalem Ducatus Olmsenensis Silesiorum, in casu termini circumducti exactissime convenire, cum modo allegata magdeburgica; *articulo* enim *ii. fin.* dicitur: quod partes emanentes, non probato impedimento, utraque solvere 10. thaleros, & terminus haberi debeat pro circumducto. His omnibus perspicui-

spicuitatis laudem præripere videtur Ord. Proc. Jud. Rudolphop. de anno 1704. ubi Tit. IX. §. 6. ita loquitur Illustrissimus Legislator: Würden aber beyde Theile oder deren Anwalde ungehorsamlich auffenbleiben / wäre der terminus pro circumducto zu halten / und ohne Auswirkung einer neuen Tagesarth / kein part ferner zu admittiren / ungeachtet beyde Theile / oder deren Advocaten / sich eines andern verglichen hätten / gestalten denn dergleichen compromissa, so ohne des Richters autorität und Einwilligung geschehen / ganz ungültig seyn sollten.

§. VI.

Hæc de circumducto termino utraque parte litigantium non comparente; Quid vero dicendum, si una pars compareat, altera vero contumaciter emanat, annon tunc quoque terminus pro circumducto reputari debet? Ordinationes equidem judiciariæ id expresse non dicunt, attamen argumentatione ex loco contrariorum desumta, in casu si quo pars obediens & comparens absentis & contumacis contumaciam non accusat, itidem terminum pro circumducto habendum esse, existimo. Audiamus hac de re loquentem ordinationem Proc. Elect. Sax. Tit. X. pr. Würde Kläger auf den angesetzten Rechts-Tag nicht erscheinen sol Beklagter auf sein Ansuchen ab instantia absolviret werden. Quid enim aliud hic denotare voluit potentissimus Elector, quam, quod nulla præcedente accusatione contumaciæ, nec petita absolutione ab instantia, reus haud quaquam absolvi, debeat, ideo quod actor contumaci censeatur condonasse contumaciam, & sic termi.

terminum circumduxisse. Idem statuitur de reo emanente, in prædicta ordinatione §. 3. Im Fall aber der Beklagte ungehorsamlich aussenbliebe/ sol er auf des Klägers vorgehende Beschuldigung &c. Huic exacte respondet *Ordin. Proc. Isenac. T. 5. §. 1.* Würde der Kläger weder vor sich &c. auf den angesetzten Termin erscheinen/ sol Beklagter auf sein Ansuchen von der Instanz losgezehlet/ Kläger aber welchem die von Beklagtem eingebrachte Ungehorsams-Beschuldigung &c. Et §. 3. Wenn aber der Beklagte ungehorsamlich aussenbliebe/ wird er/ doferne Kläger ihn Ungehorsams beschuldiget &c. *Concordat Ord. Proc. Altenburgensis C. 4. §. 1.* Würde der Kläger weder vor sich &c. erscheinen/ sol Beklagter auf sein Suchen/ von der Instanz losgezehlet werden. Et §. 2. Wenn aber der Beklagte auf den angesetzten Termin aussenbliebe/ sol er daferne Kläger ihn Ungehorsams beschuldigen würde/ &c. Id quod clarius adhuc demonstrat allegata *Ordinat. Proc. Rudolphop. T. IX. §. 1. verb.* Dafern ein Kläger weder in Person erscheinen wird/ sol Beklagter auf seine vorgebrachte Ungehorsams-Beschuldigung von der Instanz losgezehlet werden.

§. VII.

Ex jam dictis sole meridiano clarius, non solum causa efficiens termini circumducti, sed & subjectum ejusdem positivum, seu personæ circumducentes *Terminum* elucescunt. Circumducit enim terminum utraque pars, tam actor quam reus, & quidem aut ipse, aut ejus

Procu-

procurator contumaciter emanens. Pertinet huc *Ordin. Cam. Part. 3. Tit. 12. §. ult.* ubi hæc leguntur verba: Wenn mehr denn 3. Gerichts-Tage nach angeſetztem Termin verſchienen/ und ſich Niemand im Gericht eingelaffen/ ſo ſol alsdenn der *Terminus pro circumducto* gehalten werden. Cui addendus Blum. *Proc. Cam. T. 66. n. 19.* de contumacia ejusque pœna ita differens: *Contumacia non comparentis committitur, ſi actor & reus ſe iudici non præſentant, hujus præcipua pœna a parte actoris eſt, ut ipſo in termino citationis non comparente, dictus terminus circumducatur, ut hodie loquimur*; Idem obtinet iure ſaxonico, teſte Carpzovio *Proc. T. IX. art. 3. n. 58.* ubi de effectu citationis, præventionem nim. & litis pendentia dicit: quod is adimatur, ſi citatio fuerit circumducta, quando nim. actor pariter atque reus, in termino haud comparuerint, & ſic eum contumaciter circumduxerint. Idem *l. c. n. 64.* dicit: Circumductam eſſe citationem, in caſu eo, quo uterque litigantium contumaciter emanſerit. Adſtipulantur huic aſſerto Ordinationes *Proc. Judiciales* tenus hac citatæ, videlicet magdeburgica *l. c.* Wûrden beyde Theile ungehorſamlich ausbleiben &c. & Rudolphopol. *d. l.* Wûrden aber beyde Theile/ oder deren Anwâlde ungehorſamlich ausbleiben. Non ſolum autem utraque pars contumaciter emanens circumducit terminum, ſed & alterutra comparens. Sic reus præſens in iudicio, ſi Actoris contumaciter emanentis non accuſaverit contumaciam, recedens a iudicio, cenſetur remiſſiſſe contumaciam atque ſic terminum circumduxiſſe, Carpz. *l. c. T. 8. art. 1. n. 4.* nemo enim pro contumace habetur, niſi ejus contumacia

D

accu-

accusetur ac desuper sententia feratur interlocutoria
L. 13. §. r. C. de Jud. Berlich. part. 1. concl. 17. n. 44. Insuper
 quoque comparentes quidem in iudicio, sed non legi-
 time, terminum circumducere possunt, quod accidit iis,
 qui utcumque accusare velint, personam legitimam
 standi in iudicio non habent. Sic in Saxonia, foeminae
 in iudicio sine curatore ad litem comparere non pos-
 sunt. *Const. Elect. 15. part. 2. Decis. Elect. novis. 24.* Hinc
 relatum habeo, Praefectum quendam ibi locorum, ali-
 quando pro circumducto habuisse terminum, eo, quod
 foemina comparuerit sine curatore, non expectata a
 parte adversa accusatione contumaciae, quæ tn. cir-
 cumductio potius effective est intelligenda. Minime
 vero terminus pro circumducto potest haberi, si pars
 praesens in iudicio, alterius absentis accuset contuma-
 ciam. Subjectum circumductionis negativum, est ju-
 dex; hoc enim impedimentum, quod ex parte iudicis
 provenit, parti non imputatur. *Mynsing. 2. obs. 62.* sicut
 nec id nocet, quod ex culpa vel negligentia nuncii, pro-
 cessus tardius afferentis, oritur, cum eorum reproductio
 secundum stylum Cameræ, fieri nequeat, *Blum. Proc.*
Cam. T. 66. n. 18. Mynsing. l. c.

§. VIII.

Progredimur ad circumductionis objectum; quod
 est terminus; qui, secundum ea quæ priori capite di-
 cta, varius est & multiplex, atque hinc varium etiam
 circumductionis figurabit objectum. Modo enim cir-
 cumducitur terminus publicationis, *Rivin. Enunc. Jur.*
T. 34. n. 9. modo probationis, modo executionis, modo
 citationis; Nunquam vero in indagando termino ejus-
 que

que circumductione, Jctos tum camerales, tum saxonicos, sollicitos magis videmus, ac isto citationis: qui terminus alias in Camera audit primus, quatenus scilicet opponitur in judiciali disceptatione secundo, tertio ac reliquis; item comparationis, quia citatus in eo coram iudice comparere iussus est. Blum. *l.c.* T. 76. n. 40. Describitur vero circumductio hujus termini, effective magis quam formaliter: quod sit lapsus termini, enervationem citationis progenerans, Blum. *l.c.* T. 66. n. 10. hujusque originem idem Blum. *l.c.* n. 9. deducit ex jure Justiniano, simulque differentiam inter circumductionem termini & citationis ipsius demonstrat.

§. IX.

Forma circumductionis consistit in remissione & condonatione contumaciæ parti in termino emanenti facta. Tria itaque conjunctim regulariter videntur requiri ad hoc, ut terminus pro circumducto habeatur, (1.) non-comparitio utriusque vel alterius partis in termino: Pro non-comparente vero habetur & ille, qui quidem compareret, sed non legitime, quia paria sunt non comparere & non legitime comparere: Id quod præter allegatas ordinationes, ii etiam, qui sparsim hujus argumenti in scriptis mentionem injiciunt, uno ore affirmant. (2.) Requiritur in non-comparente contumacia aliqua, quæ ab Ummio *Diff. 6. tb. 1.* describitur: quod sit erga iudicem commissæ inobedientia, quæ tamen contumacia seu inobedientia non solum iudicem afficit, sed & partem adversam obedientem, imo magis hanc quam illum, cum alias iudex posset simpliciter contumaciam parti non-comparenti condonando cir-

D 2

cum-

cumducere terminum, quod tn. non fieri statuunt
Mynsingerus & alii. *vid. sup. §. 6.* Cæterum contuma-
cem etiam delinquere in iudicem, inde constat, quod
partes litigantes utraq̃ue circumducentes terminum
pro parte dimidia expensas solvere debeant. (3.) Re-
quiritur condonatio contumaciæ, ad hunc finem, ut in
termino præfixo illa nihil operetur, neque contumacia
accusari ulterius possit.

§. X.

Contumacia dividitur in veram, & præsumptam,
quam putativam dicere liceat: Illam nominamus,
quando quis emanet, nullasque habet iustas causas, vel
eas non potest probare: Hanc, quando quidem quis e-
manet, iustas tamen emanendi causas habet, easque
probare valet, quæ causæ in iure vocantur impedi-
ta legitima. Contumax est vel actor vel reus, vel uter-
que simul, duplici quidem modo: vel non comparen-
do, vel comparendo quidem, non tamen agendo; alia
namque contumacia est ejus, qui se in iudicio sistit, alia
ejus, qui sui copiam plane non facit. Illa est, quando
pars vel ipsa, vel ejus procurator in iudicio quidem
præsens est, sed agenda non agit, vel in eo moras ne-
scit. Blum. *l. c. t. 66. n. 4.* & hæc ad nos non pertinet;
Vere itaque contumax est, qui non comparet, nec le-
gitima absentia impedimenta potest allegare atque
probare. Describuntur vero impedimenta legitima,
quod sint iustæ absentia causæ, quibus a contumacia
quis liberatur eamque purgat. Carpz. *proc. tit. 8. art. 2.
n. 6.* quænam impedimenta vero illa sint, ex ordina-
tionibus processuum judicialibus potest addisci. Vid.
Ord.

Ord. Proc. Isenac. T. 5. §. 3. Communiter huc referunt Doctores, captivitatem, aegritudinem, peregrinationem publicam, morbum fonticum, non tantum proprium, sed & consanguineorum. Zang. *de except. part. 2. cap. 9. n. 13.* Herold. *obs. c. 40. n. 67.* tempestatem ventorum, pluviarum, vim fluminis *l. 2. §. 3. ff. si quis caut. jud. fist.* carentiam vel morbum advocati, si alium non possit statim habere, bellorum motus & hostilitates, pestilentiae periculum, exceptionem loci non tuti, si mulier citata fuerit praegnans aut non ita dudum e puerperio levata. Carpz. *l. c. n. 41. seqq.* Herold. *l. c. n. 66. seqq.* Hæc legitima impedimenta, etsi magis in favorem rei, quam actoris videantur introducta, actor tamen non comparens, suam contumaciam his etiam purgare poterit, si modo ea probet. Probatio autem hæc summariter per duos testes, vel documenta, aut schedulas saltem & privata testimonia, e. g. medici, nonnunquam per assertionem rei juratam peragitur, Carpz. *l. c. n. 51. seqq.*

§. XI.

Ut vero in circulum quo egressi sumus, redeamus, quærimus: an si utraque pars litigantium emanferit contumaciter, terminus pro circumducto habendus sit? Quod utiq; affirmandum censemus. Emanentes enim contumaciter, circulum quasi invicem faciunt, atque huic includunt terminum, ut nihil operari possit, & uterque contumax obicere adversario contumaciam nequeat. Carpz. *p. 1. const. 9. def. 15.* sicque mutua compensatione remittunt sibi invicem contumaciam: Sie

D 3

haben

heben mit einander auf. Quid vero, si utraque pars emanens habuerit legitima impedimenta? Nihilominus pro circumducto habebitur hic terminus: ante allegationem enim atque probationem horum impedimentorum, cum de veritate illorum non constet, pro contumace quis habetur saltem praesumptive, usque dum termino sequenti, allegatis & probatis impedimentis, se a contumacia purget: privatio enim praesupponit habitum. Sed an terminus pro circumducto habeatur eo casu, quo absens absentis contumaciam in literis accusat? non inutiliter quaeritur: Idque affirmandum esse censeo. Licet enim accusans contumaciam alterius, eam non censeatur condonasse, quoniam vero non legitime accusat, pro non facta habebitur accusatio, haec etenim juxta stylum judiciorum Saxoniorum literis fieri nequit. Rivin. *Enunc. jur.* 61. *ad tit.* 71. Hac de utriusque partis contumacia, & inde secuta circumductione termini. Actore, cujus contumacia major est quam rei, Berlich. *I. Concl.* 17. n. 44. absente, reo vero praesente, actoris tamen contumaciam non accusante, terminus itidem circumducitur: quod & tunc fit, si actor praesens reus vero est absens; Non enim sola comparitio vel emanentia, sed remissio contumaciae, terminum circumducit: errant itaque illi, qui terminum circumduci dicunt, quando praesens in judicio alterius absentis contumaciam accusat; ille enim, qui accusat contumaciam, non remittit eam, neque terminus plane annullatur, in quo inobedientis accusatur contumacia.

§. XII.

§. XII.

Intra quod tempus autem hæc accusatio contumaciæ fieri debet, ut terminus pro circumducto, non habeatur? Distinguendum hic erit inter jus civile, Saxonicum atque Camerale. Jure Saxonico circumductus ille habetur terminus, in quo partis absentis contumaciam non accusat præsens, ipso illo die, qui ad comparandum & agendum est præfixus, & ad quem quis est citatus: Et quidem nonnullibi locorum ante horam sextam pomeridianam, nemo habetur pro contumace. Illust. Dn. Stryk. *Introd. ad prax. c. 4. §. 14.* In foro vero Saxonico post horam quartam, vel secundum Rivin. *Enunc. jur. 72. ad tit. 10.* post quintam demum quis habetur pro contumace. Jure Justiniano terminus citationis circumducebatur quando actor in ipso termino non compareret. Jure Camerali aliter res se habet, tam de jure veteri, quam novo. Isto enim jure terminus citationis pro circumducto non habebatur, nisi post tres juridicas vel audientias (*Gerichts-Tagen*) Berlich. *1. concl. 17. n. 12.* si enim reus intra tres juridicas a termino citationis numerandas præsentiam suam faceret, atque ad instantiam adversarii causas suæ absentiae allegaret, admittebatur ac si in ipso termino comparuisset. *Ord. Camer. p. 3. tit. 12. §. ult.* Berlich. *concl. n. 12. seqq.* Tres autem juridicæ continebant septimanam seu octiduum, quia singulis septimanis rot audientiae olim habebantur. Cum vero *A. 1570.* constitueretur, ut singulis diebus

diebus audientiae celebrarentur, placuit simul, ut terminus demum post lapsas tres juridicas pro circumducto haberetur: Et licet hodie more antiquo, tribus saltem diebus rursus audientiae instituantur, tamen terminus demum post sex juridicas i. e. duas hebdomadas seu 14. dies pro circumducto reputari, & post tot juridicas & decretum proclama, in contumaciam procedi consuevit, teste Blumio *Process. Camer. tit. 66. n. 12.* Quae sex juridicae sunt continuae, non utiles, etsi Klok. *Vot. Cam. rel. 79. n. 80.* statuatur, unam juridicam esse utilem, ceteras continuas. Rationem vero cur ex tribus juridicis factae sint sex, hanc reddit allegatus Klok. *l. cit.* quod tunc temporis non singulis sed alternis diebus judicia haberentur: cum vero postea omnes dies fierent juridici, & ita quotidie agi poterat, ne terminus nimis esset brevis, sex sunt statuta.

§. XIII.

Objectum in quo circumductio termini locum invenit, sunt solum causae primae instantiae & simplicis querelae, tam de jure Saxonico, quam Camerali: Hinc in causa appellationis non obtinet circumductio termini, Rec. Imp. *de anno 1566. §. 116.* So viel die appellation betrifft / dieweil ohne das in causis appellationum circumducti termini nicht zugelassen seyn / oder statt haben sollen. So setzen und wollen wir / daß der versiculus: Es soll auch &c. unter dem 12. tit. in tertia parte ordinationis gesetzt / ad causas appellationum nicht extendiret / oder

oder auf dieselben gezogen werden sollen. Unde in causa
 appellationis, si appellans citationem contra appellatum
 impetravit, non obstante circumductione (quando
 scil. in termino neuter litigantium comparuit) potest
 postea procedi sine nova citatione. Mynsing. 2. observ.
 63. Gail. 1. observ. 59. idque propter præjudicium to-
 tius causæ: quia ob jam effluxa aut mox effluenda
 fatalia introducendæ appellationis, appellatio jam
 deserta est reddita, vel mox deserta reddetur,
 ideoque actor novam citationem obtinere ne-
 queat: Blum. l. cit. n. 20. Mynsing. 5. observ. 86. in fine.
 Klok. vot. Cameral. relat. 79. n. 79. Hoc tamen procedit
 saltem quoad citationes prima vice impetratas; se-
 cus in citationibus ad reassumendum in iisdem causis
 obtentis, item in mandatis executorialibus. Rec. Imp.
 de A. 1600. §. 9. Wir setzen ordnen und wollen auch / daß in
 causis mandatorum executorialium, so dann in citationibus
 ad reassumendum, es sey gleich causa appellationis oder
 simplicis querelæ, circumductio termini, so wol als in an-
 dern citationibus stat haben solle. Quod de appellatio-
 ne dictum, hoc extendendum ad Leutationem Saxo-
 nicam: Terminus enim non habetur pro circumdu-
 cto, etiamsi uterq; litigantium, Leuterans & Leuteratus,
 emanat, de quo eleganter Rivin. Enunc. jur. 41. ad tit. 35.
 cujus ipsissima verba apponere lubet: Hat euer Gegentheil
 in dem mit euch habenden processu, einem die Eydes- & Lei-
 stung angehenden punct geleutert; Er ist aber in dem
 zur prosecution angeetzten Termin nicht erschienen / und
 darauf eine anderweitige Tagesfahrt darzu anberaumen
 lassen/ Darinnen ihr ihm / daß die Leuterung desert wor-
 den/

E

den/

den / entgegen gesetzt / D. Er N. 28. zu seinem Behuef
 anziehet / daß ihr in dem ersten *termino* gleicher gestalt un-
 gehorsamlich aussen blieben / also derselbe *pro circumdu-*
cto zu achten / und es keiner *prosecution* bedurfft. D. a D.
 der Leuterant nach Anleitung der 69. *decison* seines Theils
 in dem ersten *termino* mit gebührender *prosecution* der Leu-
 terung die *formalia* zu beobachten hat / und ihm / wenn
 er es unterlässet / des *Leuteratens contumacia* nicht zu
 staten kommt / sondern dieser im folgenden *termin* dessen
 Ungehorsam beschuldigen / und die Leuterung vor *desert* zu
 erkennen bitten kan / so wird angeregte euere Gegentheils
 Leuterung / auf vorgehende euere Ungehorsams Beschul-
 digung vor *desert* billich geachtet. Hactenus Rivin. Ra-
 tionem aliam in leuteratione quam in appellatione esse
 non autumo.

§. XIV.

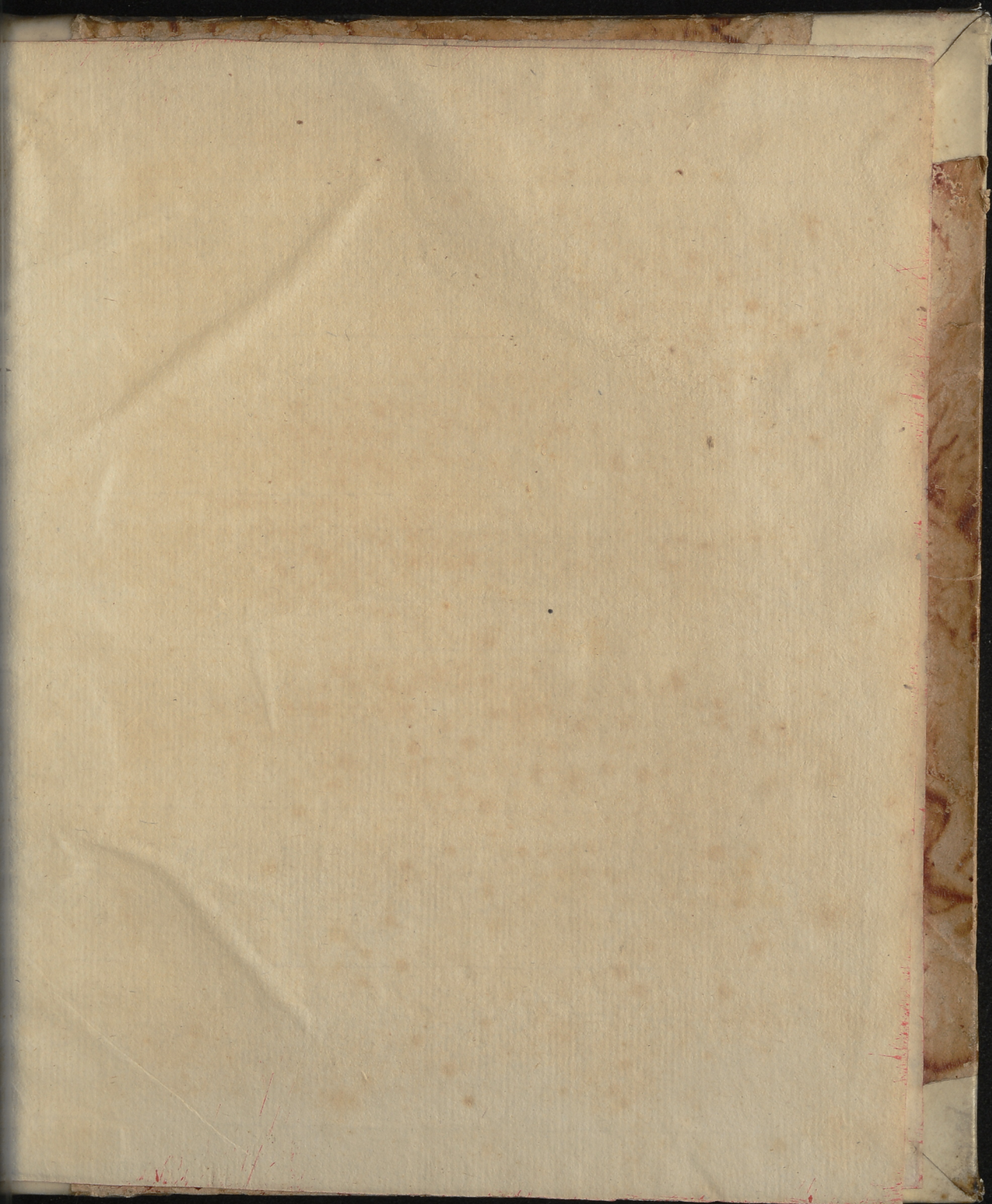
Effectus circumducti termini est annullatio ipsius,
 sive intermissio agendorum, ad quæ is erat præfi-
 xus, & unde iudex intentione sua excidit. In specie
 vero termini circumducti effectus est extinctio citatio-
 nis seu delerio, & obliteratio illius. Brunnem. *Com. ad*
d. l. 73. n. 5. Umm. *disp. 6. n. 7.* Blum. *l. c. n. 26.* proin-
 de non reviviscit, etiamsi actor in Camera post tres
 vel sex audientias legitimum impedimentum alleget.
 Mynsing. *5. obs. 87.* Non vero efficit terminus præstatio-
 ni juramentorum præfinitus, & ab utraque parte circum-
 ductus, ut juramentum pro deserto haberi queat. Rivin. *E-*
nunc. 19. ad T. XIIX. neq; reus absolvitur ab instantia, eo ipso,
 quod

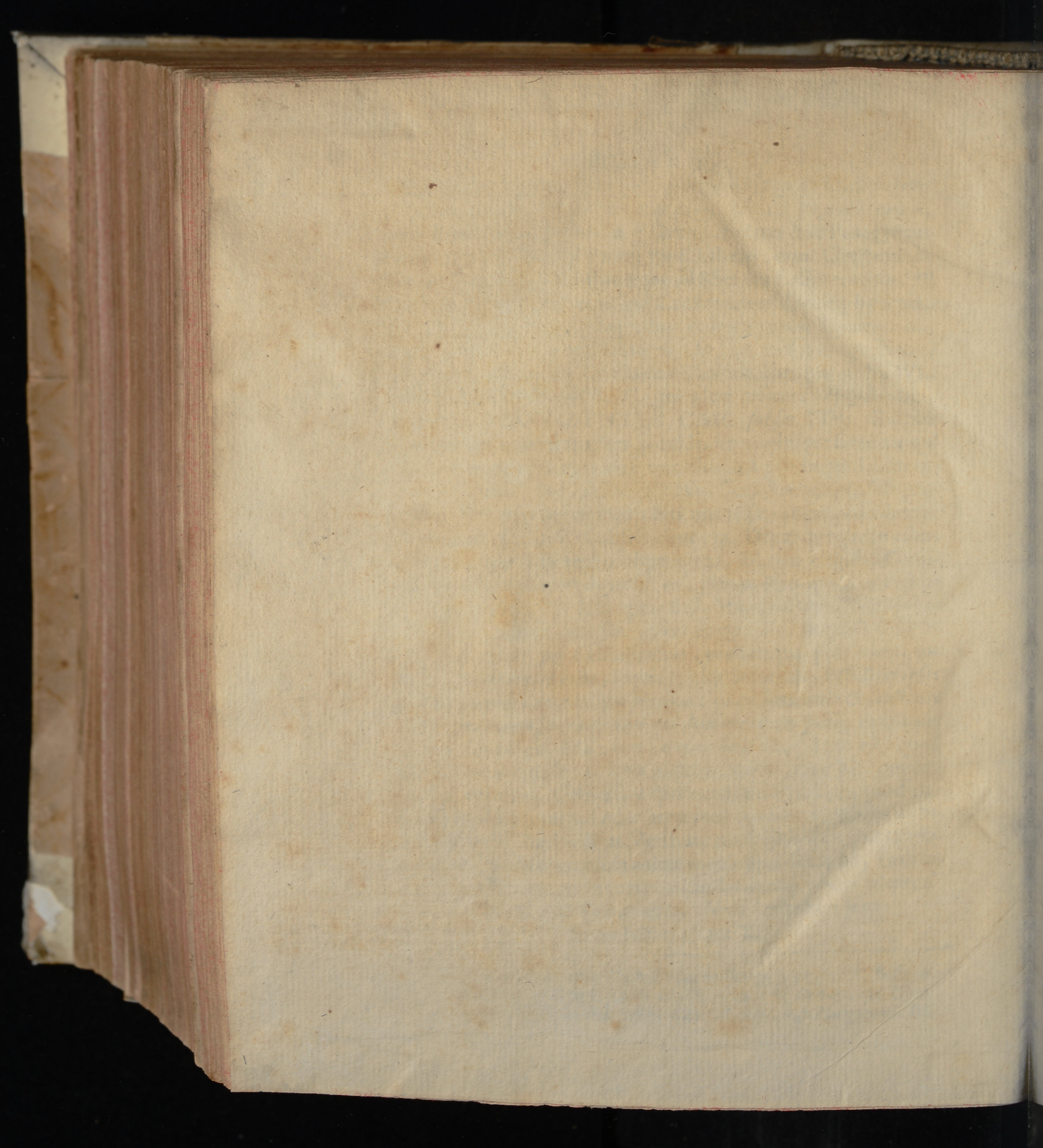
quod terminus fuerit circumductus, nam hoc facit iudex, si terminus non circumducatur, sed reus actoris contumaciam accuset; neque efficiet terminus circumductus, ut iudex ex officio alium præfigere terminum teneatur, sed ad petitionem partium hoc facit. Carpz. *Proc. T. 8. art. 1. n. 4.* Quid vero dicendum; an citatio circumducta operetur litis pendentiam, aut præventionem, sc. in favorem actoris? Respondet Carpzovius *lib. 2. Resp. 47.* negando, quia sine citatione non inducitur præventio; citatio vero facta, sed rursus à partibus annullata, habetur pro non facta, sicque nullum habebit effectum, nec constituet aliquem in mora, & quod maximum, sentiret hoc modo contumax ex sua contumacia aliquod commodum, quod est contra jura, nemini enim dolus debet patrocinari. Alius deniq; effectus circumducti termini hoc loco non prætermittendus est, compensatio nimirum expensarum respectu ipsorum litigantium: iudici enim, cui nihil potest imputari, quilibet pro parte dimidia expensarum nomine erit obligatus.

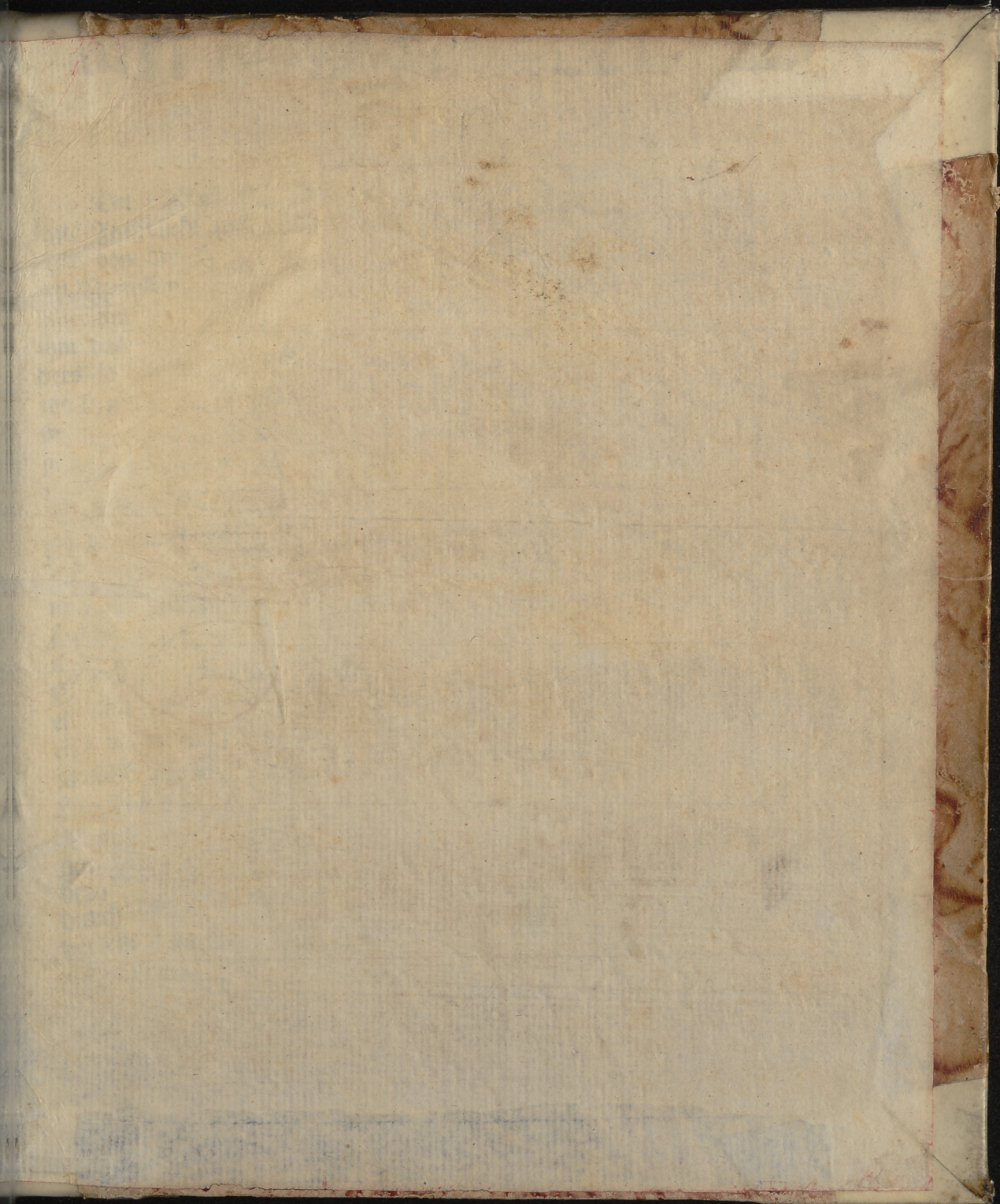
S. D. G.

2. D. G.

identia restitutum, nummus eiusdem argen-
 , in quo Mercurius representatur cum stro-
 nodio, dextra crumenam, sinistra Caduceum
 nscriptione PROVIDENTIA AUG. Ex num-
 deo nummum in Augusti consecrationem cu-
 uersa pars cum effigie Augusti habet DIVVS N. III.
 PATER, auersa aram, ad cuius latera S. C.
 IDENT. Harduinus* quidem, qui huncce
 enset, putat Augusti prouidentiam innui,
 m reliquerit Tiberium. Verum, dum hic
 ugusti consecrationem fuerit cusus, potius
 Deorum intelligi putarem, dum alius num-
 consecrationem cusus occurrat, cum epigra-
 VGVSTO, cuius altera pars aram cum igni
 e inscriptione CONSECRATIO, exhibet.
 mus aeneus quem possideo Maximini, ** in N. IV.
 rte occurrit Dea, sinistra tenens Cornu Copiae,
 , qua globum ante pedes iacentem indicat,
 PROVIDENTIA AVG. Similis figura atque in-
 it in nummo Pupieni, *** atque Gordiano-
 tris & filii, nisi quod in hoc Dea cum Cornu
 æ innitatur. In nummo argenteo Treboniani
 stat Dea cum hasta & globo, inscript.
 IA AVGG. Hoc ipso autem non tam prou-
 monaria, quam potius prouidentia Augu-
 ndo imperio indicatur. Licet nonnunquam
 ant cum inscriptione Prouidentia Deorum,
 indicant, Imperium horum Prouidentia.
 Talis est nummus Antonini Pii, *** in-
 lemus cum alis expressum; vt designetur,
)(3 Deo.

704. ** Eundem æque recenset Harduinus *Hist. Aug.*
 Harduinus p. 825. *** Vaillant *de num. aur. aique arg.*
 Apud Oiselim Tab. LX, n. II.